

Vad är en modell?

A model is the explicit interpretation of one's understanding of a situation, or merely of one's ideas about that situation. It can be expressed in mathematics, symbols or words, but it is essentially a description of entities and the relationships between them. It may be prescriptive or illustrative, but above all, it must be useful.

Brian Wilson

En modell är en **abstraktion** av någon företeelse eller situation

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /IN

INB 10

OO-modellering

Olika typer av modeller

Icke-formaliserade modeller

- ♦ t.ex. naturligt språk

Formaliserade modeller

- ♦ Precisa representationsregler
- ♦ Reglerna är kända av alla som använder modellen

Gränsen mellan formaliserade och icke-formaliserade modeller är inte skarp. En modell kan ha vissa formaliserade delar, som är kompletterade med icke-formaliserade delar

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /IN

INB 10

OO-modellering

Formaliserade modeller

Ikoniska

- ♦ En ikonisk modell ser ut som den verklighet den beskriver, men är i en annan skala.

Analoga

- ♦ I analoga modeller låter man en egenskap i beskrivningen motsvara en annan egenskap i verkligheten.

Symboliska (Konceptuella)

- ♦ I symboliska modeller representerar en viss symbol eller symbolkombination ett visst sakförhållande.
- ♦ Symbolerna behöver inte likna det de representerar.

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /IN

INB 10

OO-modellering

Modeller i systemutveckling

Modeller underlättar

- ♦ Hantering av komplexitet
- ♦ Förståelse av verksamheter
- ♦ Kommunikation med olika intressenter
- ♦ Specifikation av kravet
- ♦ Dokumentation
- ♦ Analys och utformning

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /IN

INB 10

OO-modellering

Objektorienterad modell

Objektorienterad modell är en konceptuell modell som beskriver en verksamhet med hjälp av objekt och klasser av objekt samt relationer mellan dem

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /IN

INB 10

OO-modellering

OO modellringens tillkomst

• OO programmering

- Simula (Nygaard & Dahl 1960-talet)
- Smalltalk (Xerox PARC, 1970-talet)
- .....

• Databasdesign

- ER-modellering (Chen 1976)
- .....

• Artificiell intelligens

- Semantiska nätverk (Ross Quillian 1968)
- Frames (Minsky 1975)
- .....

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /IN

INB 10

OO-modellering

Vad är ett objekt?

Entitet: en avgränsad och enhetlig företeelse av konkret eller abstrakt slag

Verklighet

Modell

Objekt: en abstraktion (modell) av någon entitet

```
Kund1: Kund
namn = "Lars"
adress = "Lund"
tele = "123456"
```

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modulering

Vad är ett objekt?

Några definitioner inhämtade från litteraturen:

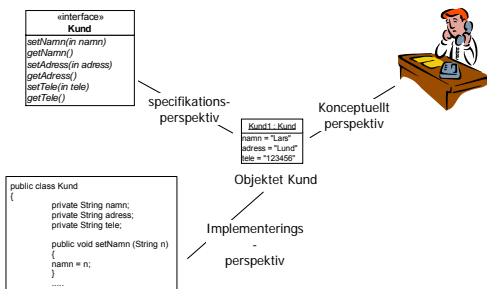
- ◆ Any abstraction that models a single thing
- ◆ Any abstraction of a real-world thing
- ◆ Any real or abstract thing about which we store data and the operations to manipulate that data
- ◆ Any encapsulation of properties and behaviour
- ◆ **Ett objekt är en entitet med identitet, tillstånd och beteende.**
För att kalla någonting ett objekt måste vi kunna beskriva det som en entitet (Mathiassen)

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modulering

Olika sätt att betrakta ett objekt

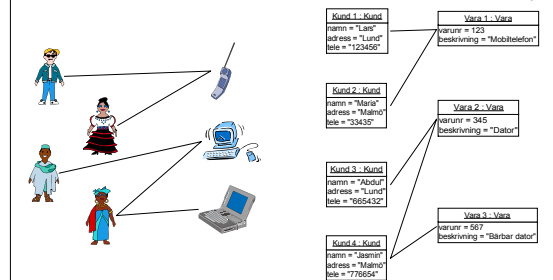

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modulering

Objektmodell

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modulering

Klass

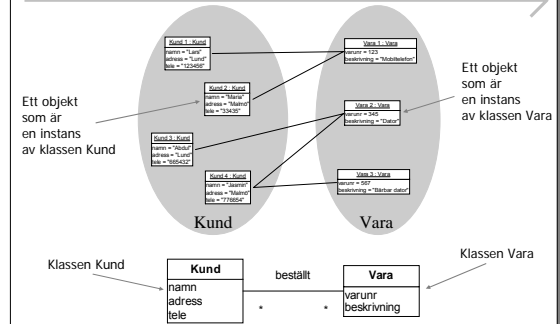
- ◆ Att beskriva en del av verkligheten genom att räkna upp enskilda objekt, deras attribut och sambanden dem emellan är opraktiskt.
- ◆ Av denna anledning **grupperar vi objekt i klasser**. En klass beskriver en samling objekt som delar struktur, beteende och attribut.
- ◆ För varje klass definieras ett antal kriterier som ett objekt måste uppfylla för att kunna tillhöra denna klass.

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modulering

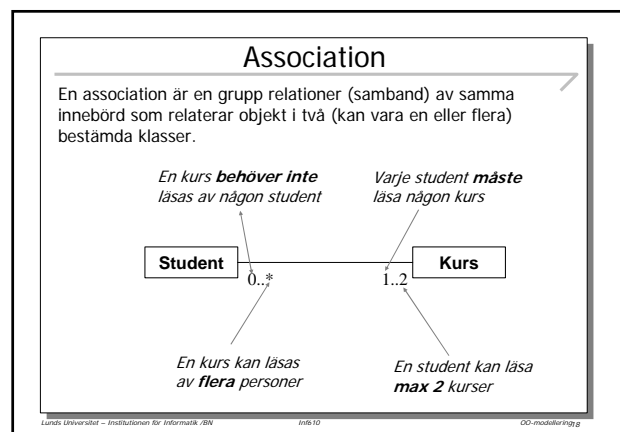
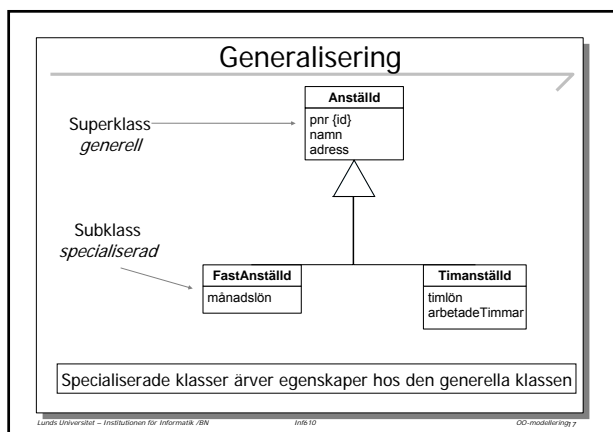
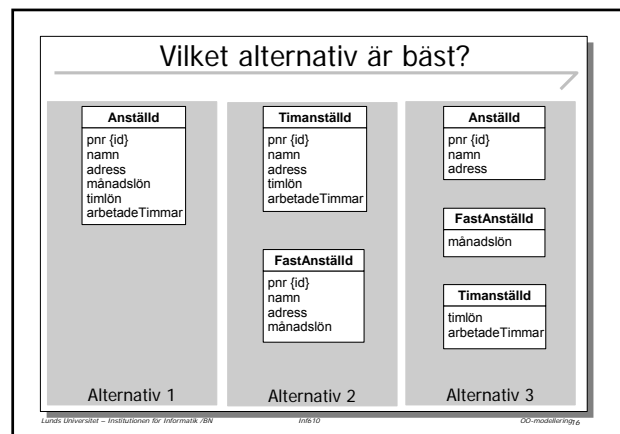
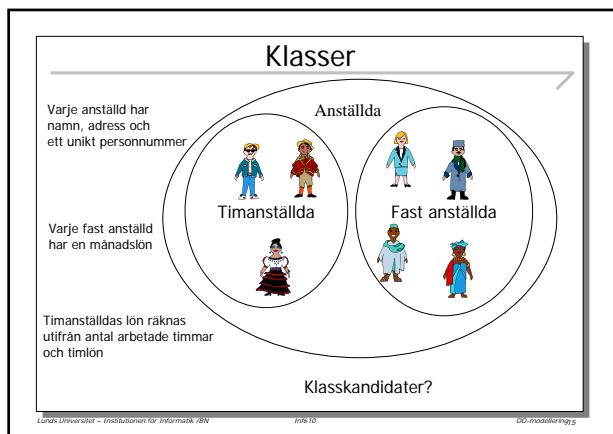
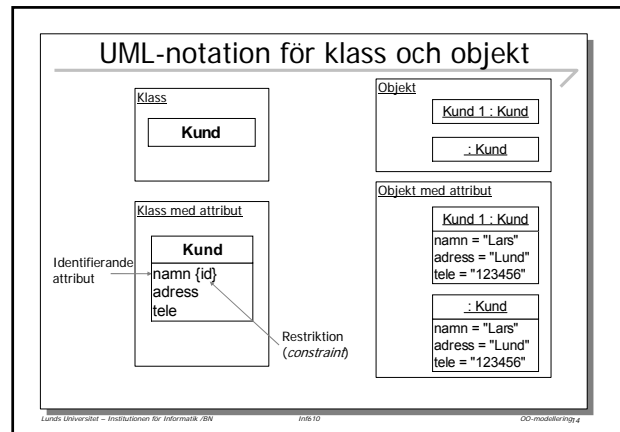
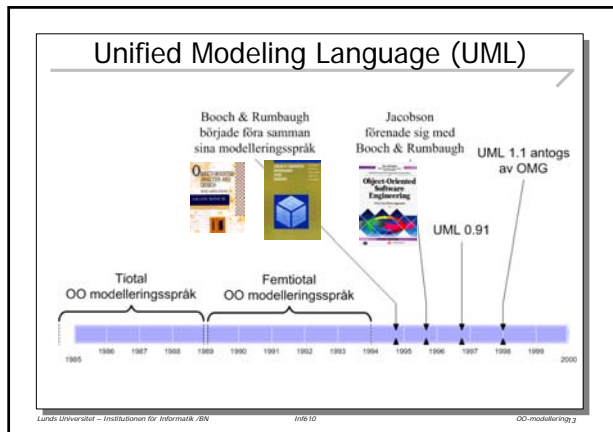
Klasser

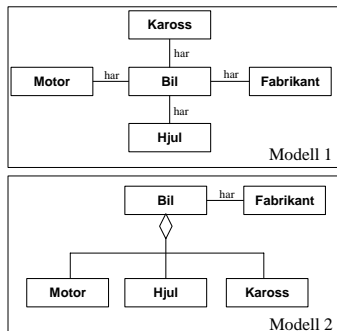
Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modulering

Association eller Aggregering

Vilken modell är "bättre"?
Varför?

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering9

Vad är aggregering

En aggregatstruktur är en relation mellan två eller flera objekt. Den uttrycker att ett objekt är en fundamental och definierande del av ett annat:

Aggregat: Ett överordnat objekt (helheten) består av ett antal objekt (delarna).

Språkligt uttrycker vi aggregat med formuleringen "har en". Likaså uttrycker vi uppdelning som en "är-en-del-av" eller "ägs-av"-relation

Mathiassen

Aggregation is the part-of relationship. It's like saying that a car has an engine and wheels as its parts. This sounds good, but the difficult thing is considering what the difference is between aggregation and association.

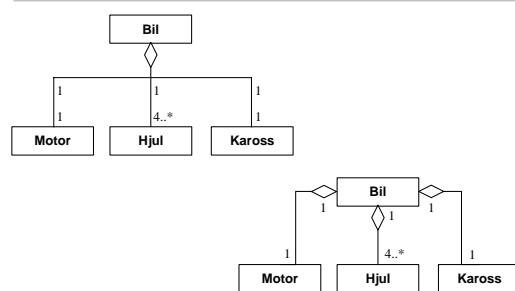
Fowler

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering20

Aggregering med mångfald

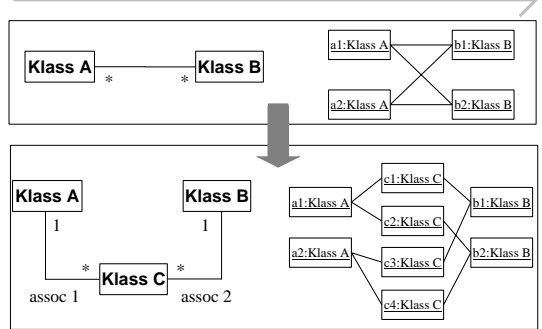

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering1

Transformation av många-till-många associationer

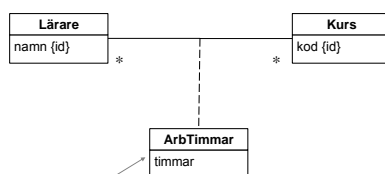
Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering22

Associationsklass

En associationsklass kan betraktas som en association med klassegenskaper

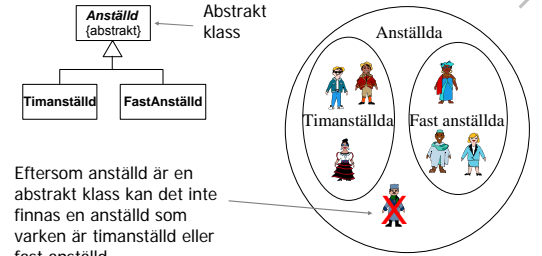
Associationsklass

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering3

Abstrakta klasser

Eftersom anställd är en abstrakt klass kan det inte finnas en anställd som varken är timanställd eller fast anställd

Lunds Universitet - Institutionen för Informatik /BN

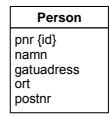
InfB10

OO-modellering4

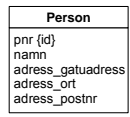
Sammansatta attribut

Hur kan vi visa att adress består av gatuadress, ort och postnr?

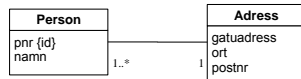
Alternativ 1

Alternativ 2

Alternativ 3

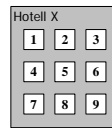
Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /BN

InfB10

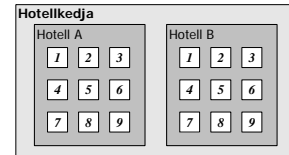
OO-modellering5

Svaga objekt

Ett objekt är svagt i ett visst sammanhang om det, i detta sammanhang, inte unikt kan identifieras med hjälp av egna attribut, utan måste identifieras med hjälp av attribut från ett annat objekt

I ett hotell har rum ett eget unikt identifierande attribut: rumnummer

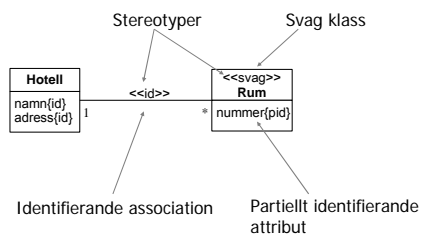
Men i en hotellkedja är rumnummer inte längre unika

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering6

Svaga klasser

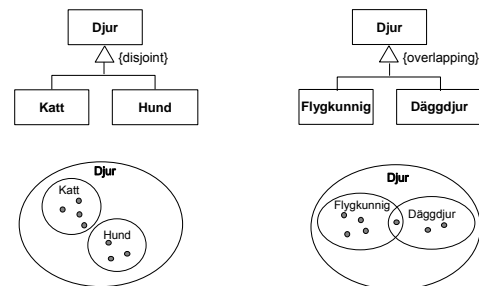

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering7

Vidarespecificering av generalisering

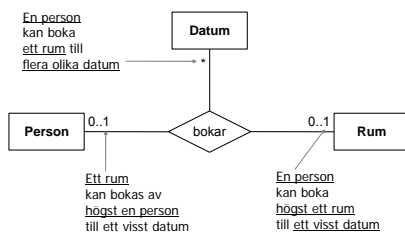

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering8

Trinära associationer

Lunds Universitet – Institutionen för Informatik /BN

InfB10

OO-modellering9